

על הפרילנסר, העובד וחשבונית המס/ שירה פורת, עו"ד¹

חברה משלמת שכר לפרילנסר כנגד חשבונית מס כאשר בחוזה אשר נחתם בין הצדדים מצוין מפורשות כי לא יתקיימו יחסי עובד מעביד בין הצדדים. האם בנסיבות אלה פרילנסר עשוי להיחשב כעובד שכיר בחברה אשר זכאי למלוא זכויותיו הסוציאליות בסיום ההעסקה?

בתי הדין לעבודה נדרשו לשאלה לא אחת. שאלה זו גוררת, דרך קבע, שאלות בסיסיות אחרות ובהן האם קיימים בין הצדדים יחסי עובד-מעביד למרות שהצדדים להתקשרות קבעו במפורש כי מערכת היחסים ביניהם הינה קבלנית, ומהו קו הגבול המבחין בין עובד לבין פרילנסר.

בית המשפט העליון קבע לפני מספר שנים, כי מבין המבחנים המקובלים במשפט העבודה בכל הנוגע ליחסי עובד-מעביד, המבחן העיקרי לבחינת היחסים הוא מבחן המכונה "המבחן המעורב", הבודק, בין היתר, את השתלבות המועסק אצל המעסיק. "מבחן ההשתלבות" נבחן הן מהצד החיובי והן מהצד השלילי. כך, למשל, ייבחן אופיו האישי של העיסוק (בפן החיובי, האם מדובר במבצע עבודה המהווה חלק מהמערך הארגוני הרגיל של המפעל או גורם חיצוני; בפן השלילי, האם מבצע העבודה בעל עסק משלו), עד כמה מבצע העבודה כפוף למרותו של אחר במקום העבודה, הכוח לשכור ולפטר עובדים, מי מספק את כלי העבודה ומי השקיע בהם, סדירות העבודה, רציפות ותדירות הקשר, מקום ביצוע העבודה, האם התמורה ששולמה למבצע העבודה ניתנה בדרך שמשלמים שכר עבודה, צורת ניכוי מס הכנסה ותשלומים בגין תנאים סוציאליים. השאלה כיצד הצדדים ראו את היחסים ביניהם היא אחת השאלות הנבדקות, אך אינה היחידה או המכריעה.

המשקל שבית הדין לעבודה ייתן לכל אחד ממבחני העזר הינו יחסי, כאשר ההכרעה אם התקיימו במקרה ספציפי יחסי עובד-מעביד תעשה על פי משקלם המצטבר של מכלול הסמנים והמבחנים. נוסף על כך, היות ולהגדרה "עובד" עשויה להיות משמעות שונה בהקשרים שונים, יש ליתן להגדרה פרשנות תכליתית, היינו פרשנות אשר תגשים את תכלית החיקוקים הרלוונטיים אותם יש לקחת בחשבון בעת יישום מבחני העזר השונים.

ככל שנקבע כי פרילנסר הינו עובד וכאשר התשלום ששולם בפועל היה גבוה באופן ניכר מזה שהפרילנסר היה מקבל כעובד, קמה למעביד זכאות לדרוש השבה של הכספים העודפים שקיבל העובד כפרילנסר מהכספים המגיעים לו בשל יחסי עובד-מעביד ופעמים רבות צדדים מעגנים הסדר זה במסגרת תנייה חוזית הידועה בכינויה "סעיף גדרון". עם זאת, בשנת 2010 בית הדין הארצי לעבודה כרסם בסעיף גדרון בקובעו כי כאשר נכפה על העובד לחתום על חוזה קבלנות ולעבוד כעצמאי לא ייושם סעיף גדרון.

כך, העסקת עובד כנגד חשבונית מס משיקולי מיסוי, או שיקולים אחרים, ולא מתוך כוונה אמיתית לקבל שירותים חיצוניים מפרילנסר, עשויה להוביל לקביעה כי חלים יחסי עובד-מעביד בין הצדדים. כך, חשוב ביותר לבחון את מערכת היחסים באופן מוסדר על ידי עורך דין המתמחה בתחום ולנסח את המסמכים באופן המשקף את מערכת היחסים האמיתית בין הצדדים.

¹ עו"ד שירה פורת הינה עורכת דין במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) ועוסקת בעיקר בתחום העסקאות הבינלאומיות, מיוזמים ורכישות, תאגידים וליטיגציה מסחרית. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.